

Resogästerna

På femtiotalet fick solleröborna ett nytt ord att bekanta sig med, resogäster. I åtskilliga hem på Sollerön och även på fastlandet kom familjer från många ställen i Sverige, och även från utlandet, att förlägga sin semester. Att de kallades för resogäster, berodde på att det var rese- och semesterorganisationen Reso som förmedlade ferievistelsen. Genomgående var det en semester med självhushåll.

Idén som sådan hade kommit från några kommunalgubbar från Ströms socken i norra Jämtland. År 1950 skrev de till Reso och berättade att det fanns en del tomma hus däruppe, ifall Reso kunde ha någon användning för dem. Reso-ledningen for upp och tittade och fastnade för idén. Nästa år gjordes ett prov, det slog så väl ut att man beslöt att fortsätta.

När det gäller Sollerön kom kontakter och start till år 1952. Reso hade ordnat en träff i Falun med representanter från olika delar av Dalarna. Från Sollerön deltog Per Erlandsson som berättade om sin hembygd. Detta gjorde han tydligen bra, för på hösten kom Ingemar Lönninge och Bengt Olofsson från Reso till Sollerön. Vid ett möte i ordenshuset berättade de om bygdesemstern eller stugusemestern som den kom att kallas senare. Efter denna träff bildades Sollerö Resoklubb som fick följande sammansättning: Ordförande Erik Svensson, v. ordf. Karin Sörbu, sekreterare Arvid Knutz, v.sekr. Selma Göransson samt kassör Karl Nilsson. Erik Svensson avsade sig uppdraget efter en tid och ersattes av Anna Jans.

Sedan fick jag ta kontakt med ordsbefolkningen där inkvarteringen av gästerna skulle ske. Det blev både i stugor, härbren och andra utrymmen.

Priserna på den tiden var per bädd och dygn. De lägsta priserna var en krona och sjuttiofem öre och de högsta på tre kronor, beroende på bostadens inredning och standard. Utom på själva ön inkvarterades folk i Gesunda, i Ryssa och i Mångberg. Det var gästbyte på söndagarna och det var bara ett fåtal som kom i egen bil. Erlandsson fick sätta in en extra tur med bussen till Mora järnvägsstation där jag var med och mötte dem. De flesta hade cyklar med sig.

1953 var det 330 gäster utplacerade i 85 stugor. Inte bara från Sverige, utan också från övriga Skandinavien samt från Tyskland, Österrike, Holland, Frankrike och Spanien. Första sommaren kom det ett par från Södertälje, Vigo och Margit Jansson. De trivdes så bra och kom i så god kontakt med grannarna att de köpte sig ett hus här.

Nästan varje dag eller kväll arrangerade vi inom resoklubben något för gästerna. För att det hela skulle fungera gav vi varje vecka ut ett programblad, ”Vad händer på Sollerön.” Vi hade utflykt till någon fäbod och roddbåtturer med kyrkbåten. Varje onsdagskväll under sommaren arrangerade vi dans på ångbåtsbryggan till musik av bland annat Såger Karl, Sturull Johan och Trapp Lars. Ångbåten Engelbrekt kom med dansant folk från Mora så det var i regel ganska trångt på dansgolvet. Vidare hade vi spinnkvällar med underhållning i föreningslokalen, tunnbrödsbakning i någon bagarstuga och notdragning utanför Bråmåbo. Med hjälp av Göte Halvarsson togs en turistbroschyr fram på flera språk.

Verksamheten på Sollerön rönste stor uppmärksamhet. Turistintresserade från Mora, Orsa och Älvdalen var med på våra arrangemang för att få tips och idéer. Mora Tidning, Falu Kuriren och Dala Demokraten hade återkommande reportage om verksamheten och gjorde god reklam för saken. Men också i Dagens Nyheter och i Expressen fick bygdesemestern på Sollerön stort utrymme. Tidningen Vi:s kända reporter Elly Jannes tillbringade en vecka på Sollerön 1958. Hon skrev i Vi bland annat:

”...Det doftade friskt och nyslaget hö. Barn åkte hölass. Det öppnade ljuvliga perspektiv för vår lillflicka. Medan hon traskade omkring på upptäcktsfärd i detta nya och spännande sommarrike lade vi oss på rygg under en björk och kände att här skulle vi trivas.

Vi är på bygdesemester hos Britta och Albert Andersson i byn Bodarna på Sollerön. Vår lägenhet en trappa upp skulle lika väl kunna ligga i Stockholm. Den är alldeles ny med ljusa väggar, stort skafferi, elspis, rinnande vatten och wc och ändå har vi landet omkring oss, fält och hagar och glittrande vatten och blånande höjder runt horisonten. Vi har Konsum inom tio minuters räckhåll på

*Till tonerna från Trapp Lars,
Svän Johan och Sturull Jo-
hansjunger Arvid Knutz ham-
bon På fäbodvallen.*

cykel, mjölk och potatis får vi köpa på gården, och ungefär lika långt till badstrand. Det finns till och med två badvikar inom räckhåll, den ena är bäst men den får vi dela med andra, vid den andra är det gott om bromsar, men den har vi för oss själva och så växer det linnea och pyrola i skogskanten så den väljer vi helst. Men viktigast av allt: vi får här uppleva en äkta dalaby där laga skifte ännu inte genomförts, där mycket av den gamla fina bebyggelsen ännu finns kvar, där alla känner alla och också främlingen självklart tas upp i gemenskapen bara han själv vill.

De flesta bygdesemestrare på Sollerön bor inte så modernt som vi. Man bor i sommarhus och sportstugor, i fäbodstugor och i bagarstugor, riktiga bagarstugor, där man vår och höst bakar det härliga tunnbrödet av korn och potatis som hänger på stänger i gårdarnas härbren, men som samtidigt är inredda med vedspis eller elektrisk platta, med utdragssoffor och långbord, rejäla hemsnickrade stolar och hemvävda trasmattor på golvet. Det doftar så gott och friskt i de där bagarstugorna och alla vi träffar, när vi går husesyn med Resos kontaktman på Sollerön, Arvid Knutz, trivs så gott i dem. Alla talar så gott om just sitt värdfolk.

Ja, den som reser hem från Sollerön utan att ha fått en inblick i livet vid Siljan han får sannerligen skylla sig själv. Det tyckte också ett vällingbypar som vi hittade i färd med höslätter hos Kröjtz i Gruddbo. De skröt så mycket om "sin",

*Tillsammans med systrarna
Inger och Siv Boström sjunger
Arvid Knutz vid en Reso-
träff.*

Foto: Gustav Nilsson.

dvs Kröjtz fäbod i Gesunda, att vi cyklade med dem dit för att se om det verkligen stämde. Fäboden låg alldeles avskild, en grupp med silvergrå knuttimrade stugor omgivna av hagmarker. Den unga frun förevisade stolt kökets ålderdomliga men vackra och praktiska inredning. När småpojarna stoppats i säng satt vi runt slagbordet och pratade om allt roligt man kan ha på en bygdesemester. De två från Vällingby berättade om sitt värdfolk som om de hört till släkten. Nog vill vi tillbaks till Sollerön, sa de med övertygelse.

Detsamma tänkte en ung tyska från Westfalen som kom hit på bygdesemester år 1954. Det slutade med att hon gifte sig med Reso-ledaren. Nu lever hon i

lycklig om ock inte arbetsfri bygdesemester i Bodarne by tillsammans med Arvid Kuntz och sju månader gamla dottern Katarina.”

Günther Pomren, en tysk ungdomsledare från Bayern, blev av Reso i Stockholm rekommenderad att kontakta Sollerön när han sökte ett lämpligt ställe. Han besökte Sollerön ett flertal gånger tillsammans med musikanter, sångare och folkdansare som gjorde mycket uppskattade framträdanden. På Sollerön fick Pomren ett gott gensvar, både fotbollslaget, ett folkdanslag och Sollerökören har varit gäster i hans hemstad Gemünden. Fortfarande har flera solleröbor kontakt med sina sydtyska vänner.

Under hösten och vintern anordnade resoklubben resor mot okänt mål. Bland annat var vi till Ore-parken och dansade och en gång åkte vi till Buffils Annas café och restaurang på Björkberget i Siljansnäs. Klubbens årsmöten var alltid välbesökta och trevliga. I regel hölls dessa på övre våningen i Bråmå Anders Olssons snickeriverkstad.

Efter en relativt kort men intensiv period lade resoklubben ner verksamheten 1959. Jag fortsatte med stuguthyrningen fram till år 1972 då Reso rationaliserade bort ortsombuden. Verksamheten övertogs på distriktsnivå och självdog efterhand.

Arvid Knutz